

Magasin

STENVALLS

November 2023

MAGASIN FRÅN ETT FÖRETAG MED VISIONEN ATT TA TILLVARA TRÄETS ALLA MÖJLIGHETER

Våra sågverk, del 1: Örarna

"Kul att det är många yngre"

Saga Maria Henriksson om sin arbetsplats.

Sid 10–11–12–13

Så boostar du skogen

- Förädlade plantor Sid 6
- Hållbarhetscertifiering Sid 4-5
- Laserscanning Sid 8-9

Tips:
Så förbereder du vintervägar Sid 14–15

Efter stormen – vad är viktigast Sid 17

XL-BYGG Stenvalls har 12 anläggningar i Norr- & Västerbotten, från Kiruna i norr till Umeå i söder. Vi ingår i koncernen Stenvalls Trä.

Verksamheten riktar sig mot proffskunder och privatkunder och erbjuder byggmaterial av hög kvalitet och ett kundanpassat sortiment.

Vår ambition är att det ska vara enkelt att handla hos oss, med snabb hjälp, genomtänkta tjänster och riktigt hög service.

Vi strävar efter att vara en naturlig del av kundernas byggprojekt, oavsett om det är proffsbyggare eller hemmfixare. Vi vill vara med från början till slut för att kunderna skall lyckas med sina projekt.

XL-BYGG STENVALLS AB • Nordkalottvägen 11 • 972 54 Luleå
Telefon (växel) 010-150 61 00 • www.xlbyggstenvalls.se

Ledare

Naturkrafterna utmanar oss, samverkan är lösningen

Stormen Hans i Västerbotten påminner oss om att naturen inte alltid är ett lugn utan kan tas av hastiga förändringar och katastrofer.

Jag känner med de markägare som drabbats och som Stenvalls nu hjälper med avverkning. Men, framför allt är vår roll att säkerställa att det virke som stormen fällt omkull faktiskt används till bra och förädlade produkter. Vi är med andra ord en garant för att bibehålla värdet för din skog och att den tas tillvara på bästa möjliga sätt även när det värsta händer. Storm och ödeläggelse är en del av naturen och om eller

när det drabbar dig eller mig så går det inte att understryka nog många gånger: säkerheten först – vi måste ta det lugnt!

Skogsbrand är även det en naturkatastrof som minskat över tid. Det är på grund av att vi idag har starkare och friskare skogar som är bättre skötta. Sedan har vi bättre möjlighet till brandbekämpning bland annat genom väl utbyggda vägnät.

För att bibehålla mångfald av arter som är anpassade efter brand väljer Stenvalls att aktivt bränna delar av skogen genom kontrollerad naturvårdsbränning. Vår egen Sven Stenvall

har en lång erfarenhet av att ha genomfört mängder av naturvårdsbränningar, men även aktivt deltagit i brandbekämpning.

Både storm och brand tillhör med andra ord normala hän-

delse i våra skogar, men med hjälp av rätt expertis kan du hantera dessa kontrollerat och minska riskerna. Tillsammans med oss.

Göran Sundberg,
råvaruchef,
Stenvalls Trä.

Foto: Magnus Stenlin, Luke Bild

Notiser

SÄG HEJ TILL MARCUS!

Marcus Nyström har tillträtt tjänsten som virkesköpare i Skellefteå. Marcus har tidigare varit entreprenör och dels drivit Ljusvattnets skoterskrot och dels jobbat med sin fars måleri sommartid.

– Jag brukar säga att jag är dåligt insatt i aktier, så därför har jag investerat i skog. Med åren har mitt intresse för skogen vuxit. Så att få jobba med Stenvalls känns verkligen superspännande.

På bilden från vänster: Annika Storck, administratör Allmänningsen, Britt-Marie Lindgren, ordförande Allmänningsen, Sven Stenvall, delägare Stenvalls Trä, Ola Holmgren, SCA, Hans Renberg, Sveaskog och Robert Grimm, förvaltare Allmänningsen.

315 000 KRONOR TILL UKRAINA

I augusti 2022 lade Stenvalls Trä högsta budet på 180 000 kr i en virkesauktion till förmån för

Ukraina arrangerad av Arvidsjaur's allmänning. Nu har posten avverkats, volymen blev 187 m³ fub.*

* Fastkubikmeter under bark. Mått som använts på träd som avverkats och ligger i trave, där luften mellan stockarna räknats bort och barken är borträknad.

Markberedning kommer att ske sommaren 2024 och plantering året därefter.

Pengarna fördelades lika mellan Läkare utan gränser, UNICEF och UNHCR.

Även övriga budgivare från skogsbranschen skänkte en rejäl slant som fördelades på samma sätt mellan organisationerna.

Totalt skänktes skogsbruket och skogsindustrin 315 000 kr till de ovannämnda hjälporganisationerna.

Försäljningen har fått stor medial uppmärksamhet från framför allt branschtidningar i hela landet. Det är kul att Stenvalls och branschen sluter upp för en god sak.

Stenvalls-magasinet ges ut av Stenvalls Trä. Tidningen produceras i samarbete med Vinter AB. ANSVARIG UTGIVARE: Folke Stenvall, vd, Stenvalls Trä. REDAKTÖR: Ronny Olovsson, Vinter. SKRIBENTER: Maria Ekman och Ronny Olovsson, båda Vinter. TRYCK: Ågrenshuset. UPPLAGA: 13 494.

Så hållbarhets- certifierar du din skog

Att bruka sin skog hållbart ligger i tiden. Det gynnar ekologi såväl som ekonomi. Att som markägare hållbarhetscertifiera sin skog ger en kvalitetsstämpel som slutkund efterfrågar – och processen är inte krånglig.
– Vi hjälper dig genom hela processen, säger Göran Sundberg, råvaruchef.

Att bedriva det norrländska skogsbruket på ett hållbart sätt är en självklarhet för Stenvalls Trä, och en viktig del av företagets värdegrund.

Stenvalls Trä är certifierade enligt PEFC/05-23-309, vilket innebär ett hållbart skogsbruk där man tar hänsyn till långsiktig ekonomisk avkastning, ekologi samt social och kulturell hållbarhet.

– Om skogen brukas hållbart ger det både dig och oss en bättre framtid i morgon. Vi ser att slutkund allt oftare efterfrågar hållbart producerat virke, säger Göran Sundberg och konstaterar att byggande i trä växer och ersätter fossila material som plast.
– Vi vill arbeta för att trä får en tydligare plats, värdesätts bättre och används smartare inom alla områden, säger han.

De markägare som blir certifierade enligt PEFC ålägger sig till exempel att jobba för att gynna biologisk mångfald och naturvärden, ta hänsyn till bl.a. lokalsamhället, fornlämningar och renskötsel samt göra mindre självklara avsättningar. Sedan görs kontroller regelbundet.

– Flertalet av åtgärderna är sunt förnuft och sådant som markägare redan gör idag.

En hållbarhetscertifierad skog blir allt mer efterfrågad.

” Om skogen brukas hållbart ger det både dig och oss en bättre framtid i morgon.

Hållbarhetscertifieringen innebär bara att det registreras.

Ett av kraven är att göra en skogsbruksplan, som visar markägaren de åtgärder de bör och ska göra de närmaste tio åren, sedan uppdateras planen.

– Skogsbruksplanen gör markägaren tillsammans med sin virkesköpare. Vi hjälper till i arbetet och ser till att det blir klart, säger Göran Sundberg. Kunder efterfrågar som sagt ett

hållbart skogsbruk och den här certifieringen gör det möjligt att spåra virket hela vägen från bygghandel till avverkning.

– Kunden får möjligheten att välja material från hållbart brukad skog. Vi på Stenvalls Trä jobbar med ekonomisk kompensation och premierar de markägare som har det här certifikatet, då det är viktigt för Stenvalls Trä och våra kunder.

FAKTA:

Det här är PEFCs skogscertifiering

PEFC är en global och icke-vinstdrivande organisation som utvärderar och godkänner nationella standarder för certifiering som uppfyller PEFCs internationella kriterier för hållbart skogsbruk. Svenska PEFC bildades år 2000 för att ta fram en certifieringsstandard för det småskaliga familjeskogsbruket och för större skogsägare. Skogsstandarden omfattar tre delar: skogsskötselstandard, social standard och miljöstandard.

Ekonomisk hållbarhet

Att vi fortsatt kan bygga vår gemensamma välfärd genom att bruka skogen.

Social hållbarhet

Att vi värnar om människans plats i skogen samt tar ansvar för arbetsförhållanden och kunskapskrav för de som jobbar i skogen.

Kulturell hållbarhet

Att vi tar hand om kulturarv i form av historiska lämningar men även levande kultur, vår allemansrätt och andra näringar som nyttjar vår skog.

Ekologisk hållbarhet

Att skogsbruket ansvarar för att bevara och utveckla förutsättningar för en god biologisk mångfald genom att kombinera aktiva åtgärder med direkta avsättningar.

Så här gör du för att certifiera din skog

1. Kontakta din virkesköpare
2. Ni går tillsammans igenom befintlig skogsbruksplan eller skapar en ny
3. Certifieringsprocessen startas. Den går fort och tar oftast inte mer än några veckor
4. Tillsammans med virkesköparen sätter ni upp åtgärder som ska göras
5. Stenvalls har samarbete med Skogscertifiering Prosilva AB för att kunna certifiera dig som skogsägare och din skogsmark.

”Förädlade plantor accelererar tillväxten”

Vi vandrar i Folke Stenvalls egen skog i Sikfors. Han har med sig måttbandet, vill visa effekten av att använda förädlade plantor.

– Visst, de kostar mer, men det spar du in direkt på att du bara behöver röja en gång, mot två gånger i vanliga fall.

Det är höst i luften. Lövträden har börjat skifta färg och älgjakten är igång. Jag går med Folke Stenvall, vd för Stenvalls Trä, i en ung skog där tallar blandas med lövträd. Han har måttbandet med sig, för han vill visa hur stor skillnad det är mellan förädlade och oförädlade plantor. Det är två intilliggande bestånd som vi kan jämföra.

– Här är ett fint träd, konstaterar han och kryper ner för att mäta från roten.

– 330 centimeter på bara åtta år, du såg att de oförädlade där borta hade vuxit till cirka 280 centimeter på åtta år. Cirka 50 centimeter på bara åtta år. Det är en stor skillnad, konstaterar han.

Vi åker till en annan tallhed som är magrare, där är effekten ännu större om vi ska tro på de träd vi mäter. Här skiljer det hela 80 centimeter mellan några av de tallar vi mäter.

Vi stannar upp en stund, Folke Stenvall rättar till kepsen och säger:

– Det är slående vilken skillnad det är... Och jag måste

” Vill vi bidra till att binda koldioxid ska vi bruka vår skog och plantera nya av förädlade plantor.

ju tänka långsiktigt. Jag måste fråga mig, vad måste jag göra nu för att kunna skörda bra om 100 år. Vi vill göra det så bra som möjligt så att vi så snabbt det går får tillbaka ny skog där vi avverkat. Jag vill ju kunna lämna över fina skogsbestånd till de som kommer efter mig.

Folke vill också lyfta fram den positiva effekten för klimatet:

– De här förädlade plantorna accelererar tillväxten, de slukar alltså koldioxid ännu snabbare och binder den, vilket är en bonus om vi ska väga in hållbarhets-

Folke Stenvall kan glatt konstatera att de förädlade plantorna växer väldigt bra.

arbetet. Så vill vi bidra till att binda koldioxid ska vi bruka vår skog och plantera nya förädlade plantor.

Han menar att det egentligen inte finns några skäl att tveka inför att använda förädlade plantor.

– Det är förädlat av naturligt material, så det är inga konstigheter. Man har tagit frön från bra träd, helt enkelt. Det kostar mer, men du spar ju in den kostnaden direkt genom att du bara behöver röja en gång på de flesta av markerna. Där spar du kanske 3 000

– 5 000 kr per hektar bara på det. Sedan får du en första gallring tidigare också.

Att föryngra genom att lämna fröträd går fortfarande, men tar väsentligt mycket längre tid. Och fördelarna med förädlade plantor är flera.

– En annan fördel är förstås att de här förädlade tallarna växer upp snabbare till älgssäker höjd och på så vis minskar riskerna för att du drabbas av den typen av betesskador. Vilket också är ekonomiskt fördelaktigt.

” Det är förädlat av naturligt material, så det är inga konstigheter.

FÖRÄDLADE PLANTOR:

- Tillväxten är dramatiskt mycket bättre och ger större volym.
- En snabbare start för plantan minskar riskerna för alla typer av skador.
- Växer lika fort som lövträdet, så på de förädlade ytorna räcker det med en röjning.
- Den förädlade plantan kommer till älgssäker höjd snabbare.
- Den förädlade plantan binder koldioxid snabbare, så den bidrar mer till klimatet genom att sluka ännu mer koldioxid via fotosyntesen.

Foto: Romy Olsson

”Lika trevligt i april som september”

Vad har du för smultronställe att dela med dig av Elena?

– Ett naturskyddsområde i Piteå som heter Sandängesstranden och ligger vid Pite havsbad. Det är mest vi pitebor som känner till det, vi kallar det för Gläntan.

Varför vill du tipsa om Gläntan?

– Det är ett så fint ställe med en vit, ren sandstrand och gamla knotiga tallar. Skogen blir som på skärgårdsöarna, vidpinad och knotig. Du hamnar i en annan värld, det är en helt annan växtlighet än bara några kilometer bort, säger hon och fortsätter berätta:

– Det är lika trevligt att promenera där vid havet i april som i september. Det är fint året runt. På sommaren har jag oftast barnen med mig och badar. Det är ett ganska stort område och det kan vara mycket folk på sommaren men det finns plats. På

kvällarna är det ganska lugnt och på de ”sämre” årstiderna kan man vara själv där.

Hur är det att bada där?

– Det kan vara ganska kallt men det är den absolut bästa sandbotten utan stenar och det är härliga vågor. Det är jättehärligt att bada där och ganska långgrunt!

Sandängesstranden ligger cirka 10 kilometer sydost om Piteå. Ta av till höger mot Gläntan från Haraholmsvägen så når du parkeringsplats och information.

– Det tar max 10-15 minuter att köra dit från stan. Vi pitebor är inte på Pite havsbad, där får turisterna vara, säger hon med glimten i ögat.

Elena Nyberg är produktionsansvarig för råvaruavdelningen. Foto: Magnus Stenlin, Lule-Bild

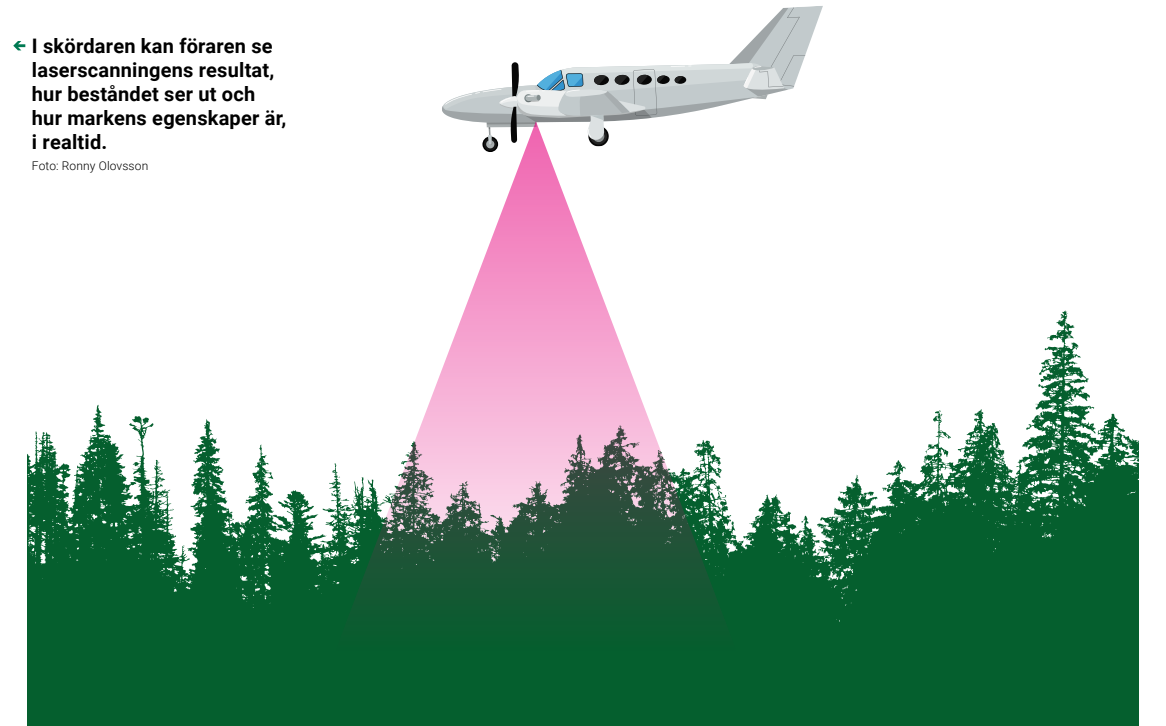
” Du hamnar i en annan värld, det är en helt annan växtlighet än bara några kilometer bort.

Laserscanning från flygplan kvalitetssäkrar skogsbruk

← I skördaren kan föraren se laserscanningens resultat, hur beståndet ser ut och hur markens egenskaper är, i realtid.

Foto: Ronny Olovsson

Skogsstyrelsens kartläggning sker med flygplan som skannar skogsbestånd och mark med laser.

Emil Hahto.

” Blått är blöt mark, exempelvis myr och delvis sumpskog. Grön färg indikerar fuktig och frisk mark, orange färg är en mer hårdare markyta, medan röd färg är blockrik mark och hållmark.

Med hjälp av laserscanning från flygplan kan skogen analyseras bättre innan eventuell avverkning. Dessutom kan markens bärighet analyseras för att minska skadorna.

– De som kör skogsmaskinerna kan i realtid se markförhållandena och anpassa sig för att minska risken för körsador, berättar Emil Hahto, virkesköpare, Stenvalls Trä.

Blått är myrmark, på kartan som Skogsstyrelsen tagit fram så färgkodas markernas bärighet och skogens utbredning. Allt för att göra det lättare för dig som användare att förstå den data som samlas in av flygplan som använder laserscanning för att

fånga in fakta om skogsmarkerna. Skogsstyrelsens databas blir med åren allt bättre, allt mer går att avläsa. För Emil Hahto som jobbar som virkesköpare på Stenvalls Trä i Boden-Jokkmokk-regionen är databasen en stor hjälp. – Innan jag åker ut till en

skog sägare tittar jag alltid på de scanningskartor som finns. Det går att avläsa stamtäthet och vilket gallringsbehov som finns, det är en bra första tolkning av skogsbeståndet. Du får en stor och fin överblick.

Laserscanningen har adderat data som utvecklat och underlättat det moderna skogsbruket, menar Hahto:

– Förr var det bara flygbilder och de var svårare att tyda, det vara bara en massa grön skog, nu används färger för att markera olika specifika saker, så att du snabbt kan utläsa status. Även fast laserscanningen är ett bra

och träffsäkert verktyg är det viktigt att kombinera detta med mätningar ute i skogen. Jag brukar skriva ut kartorna och ta med mig dem ut.

Tekniken och datan är tillgänglig, men alla kanske inte använder sig av den. I de fallen kan Stenvalls Trä hjälpa markägare:

– En del använder förstås detta redan, men många ser det första gången via oss. Färgskalorna för olika områden gör det möjligt för oss att peka på områden och rent pedagogiskt är det en bra hjälp för att förklara möjligheterna.

Emil menar att laserscanning inte ersätter en skogsbruksplan, men att det ger en light-version,

en bra första översikt. En bonus är att datan inte bara kartlägger själva skogens höjd, täthet och volym, utan även markernas bärighet. Är marken blöt markeras den "blå" i kartan.

– Tack vare det kan föraren i skördaren ha koll på var marken är blöt och hela tiden anpassa sitt arbete för att minimera risken för körsador. Blått är blöt mark, exempelvis myr och delvis sumpskog. Grön färg indikerar fuktig och frisk mark, orange färg är en mer hårdare markyta, medan röd färg är blockrik mark och hållmark, berättar Hahto.

FAKTA/KARTTJÄNSTENS SKOGLIGA GRUNDDATA

TERRÄNG OCH LUTNING

Kartor som visar markyta och terrängförhållande och lutning. Kartorna är skapade utifrån höjddata i Lantmäteriets höjddata, grid 2+.

MARKFUKTIGHET

Karta som visar blöt och fuktig mark i olika nyanser av blå färger från blöta till friska-fuktiga områden (approximativt 0-1 meter till grundvattnen). Kartan är framtagen utifrån en matematisk modell av terrängen och vattnets rörelser i landskapet.

TRÄDHÖJD

Kartorna visar trädens höjd i meter och återspeglar olika strukturer i skogen mycket väl. De används vanligen för avgränsningar vid olika typer av planeringsunderlag, till exempel

beståndsindelning vid skogsbruksplanläggning. Det finns två typer av trädhöjdskartor. Trädhöjd – laser är producerad utifrån den första laserreturen i Lantmäteriets nationella laserscanning. Trädhöjd – flygbild är producerad genom bildmatchning av Lantmäteriets flygbilder. Det punktmoln som skapas från bildmatchningen läggs samman med markräffarna från Lantmäteriets laserscanning vilket gör att det är möjligt att beräkna höjden mellan markytan och trädtopparna.

VOLYM, GRUNDYTA, MEDELHÖJD, MEDELDIAMETER OCH BIOMASSA

Skogliga grunddata innefattar kartprodukter för volym (m³/ha), grundyta (m²/ha), grundytavägd medelhöjd (dm), grundytavägd medeldiameter (cm) och biomassa (ton torrsustans/ha).

GALLRINGSKARTOR

Kartorna visar vilka områden som kan vara aktuella för gallring. Gallringsbehovet har tagits fram genom att kombinera trädhöjd och grunddata med en digital gallringsmall.

OB! Skogliga grunddata visar skogstillståndet det är respektive område skannades. Var därför särskilt uppmärksam på skanningsår i yngre skogar och områden med hög tillväxt. Första laserscanningen startade år 2009 och var klar för hela Sverige 2017. Ny laserscanning startade 2018 och pågår löpande för att uppdatera och utveckla skogliga grunddata.

Källa: Skogsstyrelsen.

Läs mer här!

I Örarna är man specialister på gran:

”Att optimera flödet är kul”

För tio år sedan tog Stenvalls Trä över det gamla sågverket i Örarna. Det var en traditionell såg då, idag är det specialiserat på gran och har fått en helt ny såglinje. Den installerades förra hösten och nu är intrimningen klar.

– Vi slog rekord i augusti med 9 500 sågade stockar under ett skift. Jag tycker att sågverksbranschen är det roligaste som finns, det går alltid att bli bättre, säger Jimmy Åkerlund, sågverkschef. >>

Den nya såglinjen installerades förra hösten och i november sågades första stocken.

Färdiga produkter lämnar snart Örarna.

Jimmy Åkerlund och Anton Riström.

Jimmy Åkerlund, sågverkschef. "Kollegorna är det viktigaste för trivseln".

45 personer arbetar på sågverket i Örarna.

Det är en strålande septemberdag på sågverket i Örarna. Jimmy Åkerlund, sågverkschef, möter upp i den röda kontorsbyggnaden och visar runt på området som sedan 2013 varit i Stenvalls ägo.

Jimmy Åkerlund är uppvuxen i Sikfors, där Stenvalls trä har sina rötter och sitt huvudkontor, och har varit anställd i företaget i cirka 20 år. De senaste tio åren har han arbetat i Örarna norr om Luleå. I två år som sågverkschef, dessförinnan som produktionschef.

– Att optimera flödet tycker jag är kul. För det går alltid att bli bättre i en produktionslinje, konstaterar han.

De flesta sågverk hanterar både gran och furu men Stenvalls Trä har valt att ha olika inriktningar på sina sågverk. I Örarna är det bara gran som gäller. Här tillverkas regler, ytterpaneler och råspontluckor till byggvaruhandeln.

– Vi ska bli så duktiga som det bara går på gran. Det är speciellt jämfört med furu. Gran är svårare att barka, det blir långa "slamsor" och det går tyngre i maskinerna. Men principen är densamma, säger Jimmy Åkerlund.

Under flera år har sågverket moderniserats. Först byttes råsorteringen och sedan fackdelen ut. Såglinjen var sista steget. I oktober förra året revs den gamla

sågen och installeringen av den nya moderna såglinjen påbörjades. I november sågades den första stocken.

– Det krävdes mycket intrimning i början och det var en lång startsträcka. Men nu har det börjat ordna upp sig och vi kan köra med full kapacitet!

Då den nya såglinjen sågar med mötande klingor kan man nu såga fortare och bättre. Den gamla sågen sågade 75 meter per minut, nu går det dubbelt så fort.

– Tidigare år har vi haft en kapacitet på 65 000 utsågade kubik. Nu har vi kapaciteten att köra 100 000 kubik men det är tillgång och efterfrågan som styr.

Det tar en liten stund att kika in i alla delar av verksamheten. Vi går igenom sågen, hyleriet, lucklinjen och måleriet där ytterpanelerna målas innan de skickas till byggvaruhandeln.

” Vi ska bli så duktiga som det bara går på gran.

– Vi skickar det mesta till XL-BYGG men även till andra. Vi exporterar också en del till Norge.

Det är tur att Jimmy har inbyggd mikrofon i sina hörselkåpor för det ringer konstant eller så stannar han till vid en bil eller arbetsstation för att byta några ord med anställda. Anton Riström, produktionschef, dyker också upp och vi tar några bilder på Anton och Jimmy framför prydligt paketerade färdiga produkter.

– Jag tycker det är fantastiskt bra här, jag trivs. Kollegorna är det viktigaste. Min roll är bland annat att se till att intrimning går som det ska och att alla vet

Wilma Johansson.

Färgprover i måleriet.

Biometria mäter volym och kvalitet.

Saga Maria Henriksson trivs på Stenvalls Trä.

Foto: Maria Ekman

vad de ska göra. Jag hjälper de anställda med vad de behöver, säger Jimmy Åkerlund.

Det är 45 personer som arbetar på sågverket i Örarna. På underhåll och vid sågen är det mest folk. Det är många som pendlar hit från bland annat Luleå, Boden, Töre, Råneå och Kalix. Och förstås Hortlax, där Jimmy Åkerlund bor.

– Vi har många yngre som jobbar här och inte särskilt hög medelålder.

En av de anställda som för dagen sorterar ut virke som inte håller måttet, är böjt eller har röta

” Det är kul att det är många tjejer som börjat jobba här.

är Saga Maria Henriksson. Hon är från Rosvik och har jobbat ett år på Stenvalls Trä, men har erfarenhet från branschen sen tidigare.

– Jag trivs bra. Det är kul att det är många tjejer som börjat jobba här.

SÅGVERKET I ÖRARNÄ

Antal anställda: 45

Virke: Gran

I Stenvalls ägo sedan: 2013

Tillverkar: Reglar, ytterpaneler och råspontluckor till byggvaruhandeln

Budget in per månad: 12 000 kubik

Budget sågad vara ut per månad: 5 500 kubik

Nya såglinjens kapacitet per år: 100 000 kubik

Investering ny såglinje: 84 miljoner kr

EN FLYGANDE START!

Ge din skog en flygande start med hjälp av skogsgödsling med helikopter.

Normalt ökar tillväxten i ett skogsbestånd med 15-25 kubikmeter per hektar inom 8-10 år efter en gödsling.

Med helikopter kan vi gödsla upp till 150 hektar per dag utan att påverka vara sig mark eller växtlighet som andra markgående fordon gör. Vår GPS-baserade mjukvara ger dig detaljkoll på vår insats.

Vill du veta mer? Ring 0911-25 10 00

Rikard Rödlund pumpar upp vatten för att frysa till en isväg.

Foto: Stenvalls Trä

Så förbereder du vintervägen till avverkningen

Hur förbereder du en vinterväg på bästa sätt? Måste virket över en blötmyr krävs extra förberedelser för att undvika kostsamma haverier. – Det gäller att få tjälen att frysa ner i marken, berättar Rikard Rödlund, virkesköpare, Stenvalls.

Rikard Rödlund är virkesköpare, men också lite av en expert på att tänka vintervägar i utmanande terräng som myrmarker eller rent av över vattendrag. Det mesta går att lösa, men det kräver kunskap och ett rejält och grundligt arbete. Du vill ju inte att timmerbilen kör fast så att virket inte kan hämtas. Rikard Rödlund säger spontant:

– Före nyår är vatten din bästa vän, efter nyår är vatten din värsta fiende. Ska du få till en vinterväg över en myrmark handlar det om att få tjälen att krypa ner i marken. Du måste trampa ner

marken, trycka ihop gräset och få upp vattnet så att det fryser. Is är hårt och bra. Men se upp med kalkällor, de fryser ju aldrig.

Rödlund berättar att man lämpligen kan använda snöskoter eller fyrhjuling för att packa samman myrmarken och göra det brett, upp till 8 till 10 meter.

– Du måste jobba med naturen. Börjar det toksnöa en fredag kväll och så ska det bli 20 minus på lördagen efter då måste du dit. Det kan inte hjälpas... Du får inte vänta till det är en halvmeter

” Det är ju när man står på plats man ser vad som behöver göras just där.

snö. All luft ska ut snabbt för att packa allt, berättar Rödlund och tillägger:

– När det väl börjar frysa på längs myrvägen måste den snö som finns hyvlas bort med traktor eller bandschaktare, gärna att det bara är en isskorpa närmast

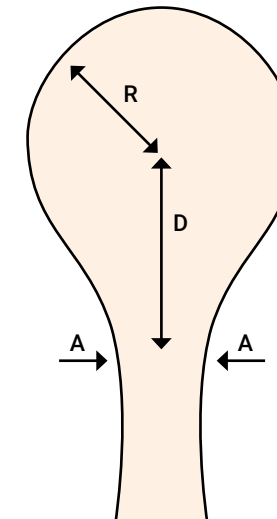
Viktigt att planera i tid så att maskinerna tar sig fram.

Foto: Stenvalls Trä

marken. Lämna du 30 centimeter snö och den börjar tina kör lastbilarna fast.

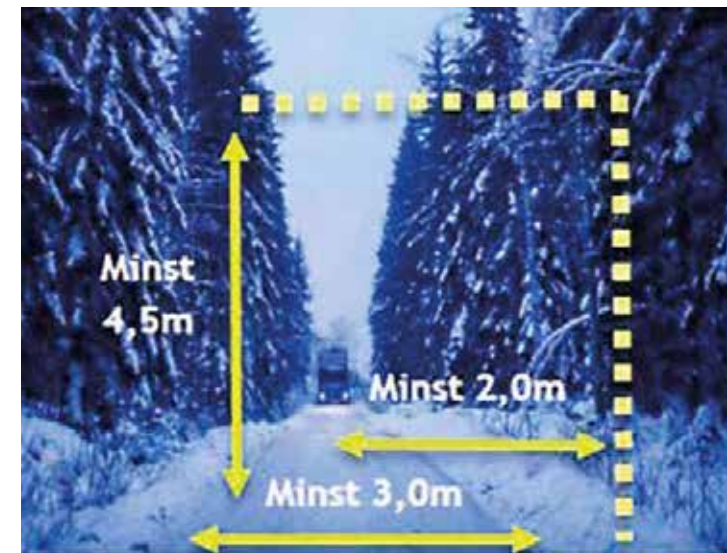
– Sedan är det viktigt att du inte bara tänker på lastbilarna, skotarn och skördaren måste ju också kunna ta sig fram till och från avverkningen.

Trailer och lastbil med släp	Meter
Radie R	13
Djup D	22,5
Vägbredd vid infart A	4,5
Begränsad vändmöjlighet för lastbil med släp	
Radie R	11
Djup D	17
Vägbredd vid infart A	5,5
Lastbil	
Radie R	8
Djup D	16
Vägbredd vid infart A	4

En vändplan har inga hinder och samma bärighet över hela ytan, i annat fall ska den klassas som en vändslinga.

Källa: Stenvalls Trä

Skogsbilväg bör vara tillfredsställande röjd från ris så att inte fordon skadas vid transport.

Källa: Stenvalls Trä

Ett riskmoment är nerfarten som ofta går från allmän väg över ett dike, där kan man behöva lägga en trumma och göra en nerfart. Att bara packa snö kan göra att lastbilarna sjunker igenom och fastnar.

Ibland kan marken helt utebli, ibland måste virket över ett vattendrag.

– Isvägar är ett helt eget kapitel. Du kan ofta få till 80 centimeter is på naturlig väg, men numer är kravet 120 centimeter och det är inte lätt att lösa. Du får jobba med en stor bredd och använda pumpar.

Även mer rejäl mark som en traditionell hed kan rymma utmaningar:

– Ibland har du stenrosen, men de går att packa med snö

och vattna så det fryser på över dem också.

Alla tips och råd bubblar ur Rödlund, ändå tycker han att det är svårt att ge just generella råd:

– Det är ju när man står på plats man ser vad som behöver göras just där, så det bästa är att ha en bra dialog med oss virkesköpare. Vi kan lösa det mesta. En paradox är att vintervägen som regel är som bäst när sista lasset körs ut.

VIKTIGT OM VINTERVÄGAR.

- Börja säkerställ underlaget i tid.
- Märk ut vägen tydligt så att den går att ploga.
- Gör den inte för smal, hellre "för bred".
- Tänk på att göra en rejäl vändplats.
- Is bär, inte snö. Viktigt att vattna och låta frysa.

”Säljer hellre till en lokal aktör”

Jan Lidberg är nöjd med Stenvalls stöd i sitt skogsbruk.

Foto: Ronny Olovsson

Jan Lidberg i Gunnarsbyn sålde skog till Folke Stenvall redan på 80-talet. I dag har han hållbarhetscertifierat sin skog och bokat hyggesfri avverkning. – Jag ser det som att jag har skogen till låns, så jag vill förvalta den väl.

Jan Lidberg kliver med lugna kliv över diket in i tallheden. Skogen är hans andra hem. Han jagar. Strövar. Gallrar. Ibland funderar han över skogen, då kan det hända att han ringer virkesköparen Emil Hahto på Stenvalls Trä och frågar om råd. Att han valt att hållbarhetscertifiera skog är ett exempel på det.

– Ja, det var Emil som berättade om det, berättar Jan Lidberg.

– Du får bättre betalt för virket, även om det betyder vissa kostnader i sig och föreskrifter man måste förhålla sig till.

Han beskriver det som ett ömsesidigt utbyte, ibland är det Emil Hahto som hör av sig.

– Jag och två andra markägare har till exempel byggt en väg tillsammans, det var mycket Emils förtjänst. Han förde oss samman och löste saker med myndigheter och entreprenörer.

Att han väljer att sälja skog till Stenvalls Trä är i dag mycket kopplat till relationen med virkesköparen, men det finns även andra skäl.

– De har en klintimmerslinje, så virke från nio centimeter tas om hand, så det blir mindre

massaved, vilket är bra, för massaveden ger ju mindre betalt, konstaterar han och tillägger:

– Sedan säljer man ju hellre till en lokal aktör, även om priset är avgörande.

Han berättar om att han tagit intryck av hur Stenvalls Trä investerat i regionen, inte minst i sågarna.

– Jag besökte Lövhöjden i fjolhöstas och det var väldigt samant. Hastigheten. Och att de röntgar stockarna. Det gick verkligen undan.

Senaste affären gällde en slutavverkning, men nu närmast väntar något nytt, hyggesfri avverkning.

– Det är första gången jag provar det på ett mindre område. Det var nog faktiskt mitt förslag... Det lämpar sig ju bara på vissa marker. Jag vill ha det området hyggesfritt, jag är ju mycket i skogen, bland annat under jakten och det måste finnas skyddade zoner för djuren också, säger han och tillägger tankfullt:

– Jag ser det ju som att jag har skogen till låns under min livstid. Så är det. Så jag vill förvalta den på ett bra sätt.

Systrarna valde Stenvalls Trä:

”Viktigt att känna sig trygg”

– Skogsbruk är inte bara här och nu utan även för våra barn och barnbarn, säger Anna Emborg (th) och får medhåll av syster Anita Israelsson. Foto: Maria Ekman

Systrarna Anita och Anna samäger släktgården och skogsfastigheten i Raitajärvi. När det första året var dags för förnygringsavverkning vann Stenvalls Trä deras förtroende.

– Vi träffade en bra uppköpare, Anders Nilsson, han var kunnig och det kändes seriöst, säger Anita Israelsson.

Anita Israelsson och Anna Emborg tar emot Anders Nilsson, virkesköpare, och Stenvallsmagasinet hemma vid Anitas köksbord i centrala Luleå.

Samarbetet med Stenvalls Trä har pågått ganska precis ett år.

– Vi lade ut offerter och fick många som svarade. Vi tyckte att Stenvalls svarade upp väldigt bra till vårt underlag. Vi har inte tidigare samarbetat med Stenvalls men de var lätta att ha att göra med, säger Anita Israelsson och Anna Emborg fyller i:

– Det är viktigt att känna tillit och att virkesköparen är kunnig.

Man ska känna sig trygg med affären och att jobbet sköts på ett bra sätt, säger hon.

Systrarna är från Överkalix och har tillbringat mycket tid i sin mammas föräldrahem i Raitajärvi. Anita visar en tavla som föreställer gården som de i början av 90-talet fick ärvä av sin morbror. Platsen är viktig för familjen. På somrarna och vid högtider samlas de ofta flera generationer. Det är inte minst för deras skull som beslut gällande skogen är viktigt.

– Skogsbruk är inte bara här och nu utan även för våra

Anders Nilsson träffar Anna Emborg och Anita Israelsson.

barn och barnbarn, säger Anna Emborg.

Avverkningen skedde i fjol och systrarna är nöjda med det uttag av klenntimmer som gjordes.

– Det blev bra. Sedan var upp-lagen så fina i skogen, det såg ordentligt gjort ut, säger Anita Israelsson.

Innan snön kommer är det dags för markberedning och under vintern beställs planter till nästa säsong. Vad som ska

planteras har systrarna funderat en del på och alternativen har diskuterats med Anders Nilsson.

Ett bekymmer har varit älgar som gärna tuggar i sig planter på skogsfastigheten.

– Vi har ändå landat i tall. Där är vi ganska traditionella. Men vi hoppas på det bästa, säger Anita Israelsson och Anders Nilsson lägger till att älgstammen faktiskt sjunkit senaste åren.

Nästa steg blir sedan att uppdatera och revidera en gammal skogsbruksplan.

– En aktuell skogsbruksplan ger en bra överblick över vilka åtgärder man kan göra och i vilken ordning. Ibland har man en uppfattning om hur sin skog ser ut som inte riktigt stämmer längre. Det händer mycket i en skog och i planen får man en bra överblick över hur mycket det faktiskt växer, säger Anders Nilsson.

När stormen bedarrat – säkerheten först

Det går inte att skydda sig mot stormar. Däremot finns det saker att tänka på när skadan väl har skett.

– Det är en hemsk upplevelse att ens skog ligger platt på backen men få inte panik, virket far ingenstans. Det är viktigt att tänka på säkerheten, säger Rikard Rödlund, virkesköpare i Arvidsjaur.

Stormen Hans drog skoningslöst fram under sommaren och i norra Västerbotten fälldes skog värd flera hundra miljoner kronor. Enligt Skogsstyrelsen är det uppåt 1 miljon kubikmeter skog som har blåst omkull.

Vid en klassisk höst- eller vinterstorm eller fallvindar så blåser det i regel åt ett och samma håll. Men vid tromber så handlar det mer om koncentrerade nedslag över ett relativt smalt område.

– Det blir ränder i skogen där vinden har gått fram och virket ligger sedan som plockepinn i skogen, säger Rikard Rödlund.

Det går inte att skydda sig mot stormars framfart. Här är Rikard Rödlunds bästa tips när stormen bedarrat (och några saker att tänka på i förebyggande syfte).

1. TA DET LUGNT. Var försiktig! Det finns ingen anledning att springa ut samma dag som stormen varit. Var gärna två när ni inventerar efter storm, prata ihop dig med grannen.

2. LÅT SKOGEN ”SÄTTA SIG”. Börja med att säkra och rensa vägar på din fastighet. Vänta ett par dagar så att det som inte fallit direkt hinner ramla ner.

3. PRATA MED FÖRSÄKRINGSBOLAGET. Har du en komplett skogsförsäkring som täcker stormskador? Det här bör man med fördel ta reda på i förebyggande syfte. Det är också viktigt att se om försäkringsbolaget kräver en inspektion av en oberoende skadereglerare, vilket kan ta lång tid.

4. PRIORITERA. Har väldigt mycket blåst ner så gäller det att prioritera. Prata med din virkesköpare var du får ut det mesta värdet. Tänk på logistik och försök att ta rätt på så mycket som möjligt innan det blir för mycket snö.

5. ALLT BEHÖVER INTE BLI MASSAVED. Rent generellt är inte stormfällt virke mycket sämre utan det går att aptera som vanligt, till klenntimmer eller småstoplar. Aptereringen blir annorlunda bara om det gått av eller spjälkats.

6. ROTKAPA I RÄTT TID. För att hålla ner kostnaderna är det bra att rotkapa när skördaren kommer, men bara när du vet helt säkert att den är på väg. Annars är det bättre med rotkontakt för att slippa problem med blånad och uttorkad skog.

7. MOTORSÅGSKÖRKORT. Som privat markägare ska man gärna gå en motorsågsutbildning för att få insikt i hur stormkapning går till. Motorsågskörkort klass C krävs för upparbetning i stormfälld skog.

8. VÄLMÄRKTA RÅGÅNGAR. När skogen ligger som plockepinn kan det vara svårt att veta var rågångarna går. Det är alltid bra att ha märkt upp tydligt med rågångskäppar.

9. RÄTA KANTERNA ELLER INTE? Diskutera med din virkesköpare om ni ska rätta kanter och skapa enhetliga bestånd för framtiden. Det kan idag kännas jobbigt att avverka yngre bestånd men det är ett bättre alternativ än att du har små utspridda skvättar av bestånd som du i framtiden har svårt att ta hand om.

” Stormen Hans drog skoningslöst fram under sommaren och i norra Västerbotten fälldes skog värd flera hundra miljoner kronor. Enligt Skogsstyrelsen är det uppåt 1 miljon kubikmeter skog som har blåst omkull.

75 000 hektar

Stormen Hans drabbade ett stort område i Västerbottens inland.

BENÄMNING PÅ VINDSTYRKOR M/SEK

Svag vind	0,3-3,3
Måttlig vind	3,4-7,9
Frisk vind	8,0-13,8
Hård vind	13,9-24,4
Storm	24,5-32,6
Orkan	32,7-

Källa: SMHI

TROMB ELLER FALLVINDAR?

Fallvindar är vertikala vindar som strötar ner mot marken med svag eller ingen rotation. För att vinden ska kallas för tromb krävs en virvelvind. Båda fenomenen förekommer i samband med bymoln med skyfall och åska.

När en fallvind har drabbat en skog kan man se att träden har fallits i stort sett i samma riktning, medan en tromb som roterar oftast ger trädfällning i flera riktningar. Källa: SMHI

DETTA ERBJUDER STENVALLS SKOGSÄGARE

- Köp av leveransvirke- där markägaren själv ombesörjer avverkning och transport till närmaste bilväg.
- Avverkning av rotposter- där vi tar fullt ansvar för hela uppdraget.
- Köp av skogsfastigheter.

Foto: Magnus Stenlin, Lule-Bild

Ditt hemmalag!

Familjeföretaget Stenvalls Trä ägs i dag av de tre syskonen Anna Flink, Folke Stenvall och Sven Stenvall. Sågverksföretaget har anläggningar i Sikfors, Piteå, Luleå, Örarna och Seskarö. Affärsidén är att tillverka högt förädlade trävaror som överensstämmer med kundernas krav på funktion och totalekonomi.

Att nyttja så mycket som möjligt av stocken – det gynnar både miljön och kunderna. För Stenvalls Trä är vidareförädling kärnan i verksamheten.

För att nå sina mål har Stenvalls Trä flyttat gränserna för massaveden och har klenntimmerlinjer på de flesta av sina sågverk. På Lövholmen i Piteå har de dessutom ett dedikerat klenntimmersågverk. Det finns en marknad för produkten – och Stenvalls Trä har tekniken, kulturen

och sågverken som klarar detta. Många kunder vill ha klenntimmer från norr- och västerbottnisk fura och gran tack vare de friska kvistarna och vackra mönstret i träet.

Byggnadskonstruktioner, sängar, dörrar, hyllor, lister och annan inredning i hem byggs till viss del av klenntimmer från Stenvalls Trä.

De delar av stocken som inte blir till en färdig produkt tas tillvara genom tillverkning av pellets och kutterspånbalor, samt som bränsle för att köra

pannorna till torkanläggningar. Stenvalls Träs erfarna virkesinköpare bestämmer tillsammans med skogsägarna på vilket sätt avverkning ska ske. Stor hänsyn tas till personliga önskemål. Med

Stenvalls Träs modell får man ut mer sågbart timmer och mindre andel massaved. Något som både markägare, sågverk och klimatet vinner på.

Stenvalls Trä, Seskarö.

Stenvalls Trä, Sikfors.

Stenvalls Trä, Lövholmen.

Stenvalls Trä, Örarna.

Stenvalls Trä, Bergnåset.

Foto: Magnus Stenlin, Lule-Bild

S Vi följer dig genom hela processen, från planering till avverkning. En kontakt, enkelt och tryggt. Hur kan vi optimera ditt uttag? Kontakta oss!

Läs mer:
stenvalls.se/
salja-skog/

Anders Nilsson
Virkesinköpare, Kalix älvdal
072 – 401 52 18
anders.nilsson@stenvalls.se

Emil Hahto
Virkesköpare, Boden och Jokkmokks kommun, 070 – 184 10 18
emil@stenvalls.se

Erik Hammarberg
Virkesinköpare, Pite älvdal
070 – 184 10 14
erik.hammarberg@stenvalls.se

Joakim Marklund
Virkesinköpare, Skellefteå norra
070 – 184 10 96
joakim.marklund@stenvalls.se

Lars Forsell
Virkesinköpare, Skellefteå
070 – 630 85 14
lars.forsell@stenvalls.se

Marcus Nyström
Virkesköpare, Skellefteå,
072 – 401 52 48
marcus.nystrom@stenvalls.se

Lars Lundkvist
Virkesinköpare, Kalix älvdal & Haparanda kommun, 070 – 377 60 52
lars.lundkvist@stenvalls.se

Leif Hannu
Virkesinköpare, Torne- och Kalix älvdal
070 – 377 60 59
leif.hannu@stenvalls.se

Magnus Gladh
Virkesinköpare, Luleå, Råneå
070 – 184 10 25
magnus.gladh@stenvalls.se

Mattias Nilsson
Virkesinköpare, Älvsbyn
070 – 184 10 20
mattias.nilsson@stenvalls.se

Rikard Lindkvist
Virkesinköpare, Skellefteå älvdal
070 – 184 10 12
rikard@stenvalls.se

Rikard Rödlund
Virkesinköpare, Arvidsjaur
070 – 201 90 62
rikard.rodlund@stenvalls.se

Elena Nyberg
Produktionsansvarig råvaruavdelning
070 – 184 10 22
elena.nyberg@stenvalls.se

Göran Sundberg
Råvaruchef
070 – 184 10 13
goran.sundberg@stenvalls.se

Jonas Ölund
Controller och flödesansvarig,
Lövholmen. 070 – 280 36 10
jonas.olund@stenvalls.se

Avsändare: Stenvalls Trä AB, Vargbackenvägen 1, 942 94 Sikfors.

Vi är hemma i skogen

Få ut mer av din skog tillsammans med oss.

STENVALLS

På Stenvalls Trä tar vi tillvara klenntimmer från 9 centimeter, vilket minskar andelen massaved radikalt. Det gör avverkningen mer lönsam för dig som skogsägare. Din skog förädlas här i regionen, ger fler jobb lokalt och binder CO² i möbler, hus och andra träbaserade produkter. Hållbart och ansvarsfullt.